

tele
pensjonistene

Krav til trygdeoppgjøret 2022

Oslo, 13. mai 2022

Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet: Fagforbundet, Telepensjonistene, Statens Vegvesens pensjonistforbund, kontaktutvalget LO-Stat, Politiets pensjonistforbund, Jernbanepensjonistenes forbund, Postens Pensjonistforbund) og SAFO, heretter kalt organisasjonene, representerer til sammen 287 000 medlemmer, og leverer med dette krav til trygdeoppgjøret 2022. I del A av notatet presenteres våre krav knyttet til trygdeoppgjøret 2022 og reguleringen av pensjon, mens del B presenterer våre krav av karakter som faller inn under det handlingsrommet som ligger i forhandlingsretten gitt av Stortinget i januar 2021 og stadfestet på nytt i Stortinget i april 2021. Denne forhandlingsretten omhandler ikke regulering av pensjon, men dreier seg om andre saker som er viktige for pensjonistene.

Del A: Krav knyttet til reguleringen av pensjon og uføretrygd 2022

Krav 1:

Forhandlingsretten må gjeninnføres

Organisasjonenes krav er at løpende pensjon og trygd skal være gjenstand for reelle forhandlinger med en ramme om lag lik lønnsveksten. Det er et viktig demokratisk prinsipp at landets vel 1,3 millioner pensjonister og trygdede sikres medinnflytelse over egen inntekt og levemåte. Vi viser til artikkel nr 29 i FN-konvensjonen (CRPD). Ved å oppheve underreguleringen og innføre forhandlinger sikrer vi at inntektene til alderspensjonistene og trygdede ikke sakter akterut, og at vi har virkemidlene for å utjevne forskjeller og utrydde fattigdom blant de nevnte gruppene.

Etter pensjonsreformen i 2011 har pensjonistene fått en årlig underregulering av pensjonen på 0,75 prosent. Pensjonistene har dermed fått en svakere utvikling enn lønnstakere, og har de senere årene også opplevd flere år med tapt kjøpekraft.

Uføretrygdede har en situasjon med lavere livsinntekt enn de som klarer å stå i arbeid. I tillegg er utgiftene for mange uførepensjonister høyere enn for befolkningen under ett, og sammen med lavere inntekter får dette til dels store konsekvenser for økonomien som alderspensjonist.

Det er vedtatt at alderspensjonene fra og med 2022 skal reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten. En regulering av pensjonene med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten innebærer fremdeles en underregulering.

Organisasjonene er imot rigide reguleringsbestemmelser som fører til at pensjonister hvert år får dårligere oppgjør enn lønnsinntakere, og bidrar til å opprettholde og forsterke sosiale forskjeller. Prosentvise reguleringer fører til at de med høyere pensjoner får mer i oppgjørene enn dem med lave pensjoner. Forhandlinger gir muligheten til omfordeling innenfor rammen, f.eks. gjennom generelle kronetillegg og lavlønnstillegg.

Pensjonene må følge lønnsveksten

Organisasjonene krever at reguleringen av løpende pensjon minst skal følge lønnsveksten i 2022. I tillegg må alderspensjonistene få kompensert for hele avviket på 1,1 pst fra 2021.

I revidert nasjonalbudsjett 2022 er regjeringens anslag for inneværende års lønnsvekst på 3,7 pst.

Organisasjonene viser til vår protokolltilførsel fra engere utvalg den 4. april 2022: *Pensjonistforbundet, SAFO og LOP viser til at det er et stort avvik fra 2021 på 1,1 prosent som pensjonistene må få etterregulert i sin helhet i årets trygdeoppgjør. I 2021*

skulle alderspensjonene reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, men ikke høyere enn lønnsveksten. Anslagene fra revidert budsjett 2021 viste en prisvekst for 2021 på 2,8 pst og en lønnsvekst på 2,4 pst. Lønnsvekstanslaget på 2,4 pst ble dermed lagt til grunn for reguleringen og prisveksten inngikk ikke i reguleringen. Oppdaterte tall fra TBU viser imidlertid at både lønnsveksten, prisveksten og gjennomsnittet av lønns- og prisveksten i 2021 var 3,5 pst. Lønnsvekstavviket for 2021 er følgelig på 1,1 prosent. Avviket mellom en regulering med utgangspunkt i gjennomsnittet av lønns- og prisvekst for 2021 og den faktiske reguleringen for 2021 er også på 1,1 prosent. Organisasjonene krever at hele avviket på 1,1 prosent må kompenseres i årets trygdeoppgjør slik at pensjonistene får den etterreguleringen de har krav på.

Basert på ovennevnte krever organisasjonene en vekst på 3,7 pst for 2022. I tillegg skal det fullt ut korrigeres for avviket på 1,1 prosent fra 2021.

Vi forbeholder oss retten til å komme med korrigerede krav ved vesentlige endringer i de økonomiske forutsetninger.

Krav 2: Økt minstepensjon

Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene krever at satsene for minste pensjonsnivå økes gjennom en opptrappingsplan hvor målet er å overstige fattigdomsgrensen etter EU-definisjonen (EU60).

Når målet er nådd vil minstepensjonister bo i en husholdning der inntekten ikke er lavere enn 60 prosent av medianinntekten. Dette er et tiltak som reduserer fattigdom og ulikhet. Det vil bidra til at minstepensjonister

får bedre levestandard, og i større grad kan ta del i goder og aktiviteter som øvrige medlemmer av samfunnet har tilgang til.

Fattigdomsgrensen etter EU60 anslås til 260 400 kroner for enslige, og 195 300 kroner for samboende i 2022. Per 1. april 2022 ligger minste pensjonsnivå på 224 878 kroner for enslige, og 167 125 kroner for samboende/gifte med lav sats.

Med gjeldende anslag må minstesatsene øke med om lag 35 500 kroner for enslige og 28 200 kroner for samboende minstepensjonister før målet er nådd i denne stortingsperioden.

Når minstepensjonen øker er det viktig at det ikke gir reduksjon av andre ytelser. Vi ber om at det tas hensyn slik at bostøttemottakere ikke får lavere bostøtte når minstepensjonen øker. Ei heller må økt minstepensjon spises opp av økte kommunale utgifter på nødvendige helse- og omsorgstjenester. Vi ber også om at mottakere av offentlig tjenstepensjon ikke får samordnet bort sine tjenstepensjoner når minsteytelserne øker. Uten å ta slike hensyn vil mange minstepensjonister oppleve at det gis med den ene hånden – og tas med den andre. Da får ikke målgruppen den reelle økningen de trenger.

Del B: Krav i forbindelse med forhandlinger om andre spørsmål med betydning for pensjonistene.

Organisasjonene overleverer med dette følgende fem krav av karakter som faller inn under det handlingsrommet som ligger i forhandlingsretten gitt av Stortinget i januar 2021 og stadfestet på nytt i Stortinget i april 2021.

Krav 1: Pensjonistforbundet må få dekket sine kostnader for å delta i samarbeidet om å utvikle og avholde eldreråds kurs.

Stortinget og regjeringen har bestemt at Pensjonistforbundet skal være med i et samarbeid om å utvikle og arrangere kurs for eldreråd. Men det er kun Senteret for et aldersvennlig Norge som har fått økonomisk støtte til dette.

I forbindelse med behandlingen av St. Meld. 33 (2020-2021) i juni 2021, vedtok Stortinget:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for en styrket opplæring av eldrerådene gjennom at det søkes å få til et samarbeid mellom Pensjonistforbundet, KS og Rådet for et aldersvennlig Norge.» (Vedtak 1281).

Den avtroppende Solberg-regjeringen kom Stortingets vedtak kun delvis i møte i sitt statsbudsjett for 2022 (HOD, Prop 1, side 71):

«Helse- og omsorgsdepartementet tar sikte på, i samarbeid med Kommunal- og moderniseringsdepartementet, å gi Helsedirektoratet ved Senteret for et aldersvennlig Norge i oppdrag å tilby de kommunale og fylkeskommunale eldrerådene og andre kommunale folkevalgte og administrative medarbeidere opplæring i eldrerådenes oppgaver og i medvirkningsarbeid for å fremme mer aldersvennlige lokalsamfunn. Oppgaven skal løses i samarbeid med Rådet for et aldersvennlig Norge, herunder med Pensjonistforbundet og KS, og også involvere andre organisasjoner som representerer eldre innbyggere.»

Senteret for et aldersvennlig Norge fikk dermed et hovedansvar for å tilby opplæring til eldrerådene i samarbeid med KS og Pensjonistforbundet. Det ble imidlertid ikke avsatt nok midler til opplæringen.

Vi krever derfor at hele eldrerådssatsningen i regi av Senteret for et aldersvennlig Norge tilføres midler slik at kurs kan holdes over hele landet.

I forbindelse med at Støre-regjeringen tiltrådte, skrev Pensjonistforbundet til regjeringen med krav om

«større midler for hele eldrerådssatsningen, egne midler for å delta i samarbeidet, et større ansvar for satsningen og en tidfesting av når opplæringen skal finne sted.» Dette ble ikke hensyntatt i tilleggsproposisjonen høsten 2021. Pensjonistforbundets innsats for eldrerådene er derfor fortsatt kun egenfinansiert, og vi ber om at våre kostnader forbundet med å utvikle og gjennomføre kurs blir kompensert.

Krav 2: Paraplyorganisasjonene SAFO og FFO, får 5 millioner kroner til å utvikle og arrangere kurs over hele landet for råd for personer med funksjonsnedsettelse.

Råd for personer med funksjonsnedsettelse erfarer i likhet med eldrerådene at kommunene ikke tilbyr tilstrekkelig opplæring. Medlemmene av rådene er

derfor prisgitt at deres egne organisasjoner utvikler og organiserer kurs for dem. Paraplyorganisasjonene FFO og SAFO samarbeider nå om et opplæringsopplegg om Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Utfordringen er finansiering når dette skal rulles ut til høsten 2022/ våren 2023.

Det er urimelig at organisasjonene skal finansiere noe som er kommunenes ansvar. Vi ber om at dette blir en tildelt og statlig finansiert oppgave, slik at funksjonshemmedes paraplyorganisasjoner får et ansvar for utvikling og drift av opplæring av organisasjonenes representanter i rådene for personer med funksjonsnedsettelse.

Organisasjonene ber om at SAFO og FFO, får 5 millioner kroner til å utvikle og arrangere kurs over hele landet for råd for personer med funksjonsnedsettelse.

Krav 3: Øremerking og dobling av midlene til Den kulturelle spaserstokken

Den kulturelle spaserstokken er i dag en del av rammetilskuddet til fylkeskommunene. Den er ikke synliggjort i statsbudsjettet eller prioritert på annen måte, men er på om lag 35 millioner kroner i året og justeres kun i forhold til ev. budsjettvekst. I Hurdalsplattformen står det at regjeringen vil «gjeninnføre Den kulturelle spaserstokken på statsbudsjettet.». Vi ber om at regjeringen følger opp dette løftet, dvs. flytter ordningen over til Kulturdepartementet som en egen post. Samtidig må regjeringen styrke ordningen og markedsføre den overfor aktuelle brukere. Vi ber også om at ordningen utvides til også å gjelde hjemmeboende eldre. Pensjonistforbundet har tidligere hatt ansvaret for formidling av deler av Den kulturelle spaserstokken. Forbundet kjenner målgruppa og er forberedt på å ta et tilsvarende ansvar i tiden fremover.

Organisasjonene ber om at Den kulturelle spaserstokken flyttes til Kulturdepartementet som en egen post, samt at midlene dobles (dvs. til om lag 70 millioner kroner) og kan benyttes til eldre og funksjonshemmede, både på institusjon, i samlokaliserte boliger, samt funksjonshemmede og eldre som bor i egne hjem.

Krav nr 4: Midler til Økonomitelefonen og Gjeldsassistanse

Tilbake i 2017 opprettet Pensjonistforbundet og NAV en hjelpetelefon til eldre knyttet til økonomiske forhold som gjeld, arv, og økonomisk veiledning. Tjenesten ble en suksess og var basert som et spleiselag mellom Pf og NAV. NAV trakk seg ut etter endt prosjektår og vi fikk senere en avtale med Lindorff om et økonomisk samarbeid for å opprettholde tjenesten. Denne avtalen gikk ut i 2020.

Pr dato står vi uten samarbeidspartner og har behov for økonomisk støtte for å videreføre en tjeneste som brer om seg i omfang og som synliggjør et behov blant eldre. Andelen inkassosaker blant gruppen 60+ er sterkt økende. Utfordringene er også store for uførepensjonister hvor mange allerede sliter med å få endene til å møtes på bakgrunn av store ekstrautgifter som følge av funksjonsnedsettelse. Den økonomiske utviklingen med økte renter, vedvarende høye strømpriser, og økte mat og bensinutgifter gjør at behovet for en god samtale som kan vise vei til et hjelpeapparat er større enn noen gang.

Telefonen betjenes av godt skolerte personer fra økonomi- og finansmiljøer.

Gjeldsassistanse er et foretak som driver gjeldsarbeid for å assistere personer slik at de kan få løst sine gjeldsproblemer og derved ta tilbake kontrollen over egen økonomi.

Vi ber derfor om en støtte fra staten på kr 3 millioner pr år i et spleiselag med Pensjonistforbundet til Økonomitelefonen og Gjeldsassistanse.

Krav nr 5: 20 millioner kroner til TryggEst og vern av sårbare voksne

Norske kommuner har i dag plikt til å legge til rette for at helse- og omsorgstjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep. Bestemmelsen omfatter også risikoutsatte eldre og funksjonshemmede. I dag er det opp til hver enkelt kommune hvordan oppgavene løses, men mange kommuner har etterlyst og trenger hjelp til systematisering av tjenester og koordinering av ansvar.

Når TryggEst nå er klart for nasjonal utrulling mener vi at dette kommer til å ha en stor betydning for risikoutsatte voksnes trygghet i hverdagen, og som verktøy for kommunene i forebyggings- og avdekkingsøyemed. Vi ønsker at alle kommuner skal ta i bruk og innføre TryggEst-modellen, og vil ønske at det skal skje så raskt som mulig.

Organisasjonene mener at en årlig sum på rundt 20 millioner i 4 til 5 år vil bidra til at et større antall kommuner tilslutter seg modellen og kan bli selvgående TryggEst-kommuner. En fjerdedel av midlene bør settes av til å sikre gode utdanningsforløp, kursholdere og utvikling av informasjonstiltak for å spre kunnskap om TryggEst. De resterende midlene bør stilles tilgjengelig til kommunene i en stimuleringsordning som sørger for å få med minimum 25 kommuner pr år.

Vennlig hilsen

Jan Davidsen
Forbundsleder, Pensjonistforbundet

Tom Tvedt
Styreleder, SAFO